

Gena Geamănu

SPOVEDANIE NETERMINATĂ

Tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Ediția a treia revizuită

DOXOLOGIA
Iași, 2010

CUPRINS

Prefață	5
Pre-simțiri	11
Căutări	24
Marea ocolire	70
Iluminări și poticniri	167
Spaimă și cutremure	361
Cuprins	365

PREFAȚĂ

Cartea de față, *Spovedanie neterminată*, este un jurnal duhovnicesc al unei intelectuale care, după chinuitoare și îndelungi căutări existențiale, va trăi bucuria certitudinii date de credința în Dumnezeu Cel viu. Este o carte absolut tulburătoare, o mărturie de o adâncă sinceritate care ne obligă, pe fiecare dintre noi, pe măsură ce lecturăm cartea, la o confruntare cu noi înșine. Fiनेtea și delicatețea felului cum este scris acest jurnal ne arată capacitatea de mare introspecție a autoarei și, totodată, de redare a unor trăiri de mare profunzime.

Actualitatea cărții este uriașă. Parcurgerea cu atenție a acestui jurnal ne va ajuta să ne debarasăm de o anumită tendință ipocrită de a ne ascunde sau motiva neputințele și greșelile în fața propriei conștiințe și a duhovnicului. Cartea ilustrează într-un mod veritabil luptele lăuntrice pe care trebuie să le ducem pentru a răspunde exigențelor creștine, învățându-ne că noi, cei de astăzi, chiar cei care se pretind buni creștini, avem multe clișee de gândire și trăire, ce se cer a fi depășite.

Cartea cuprinde patru părți intitulate sugestiv: *Presimțiri*, *Căutări*, *Marea ocolire*, *Iluminări și poticniri*. Primele două părți ne arată într-un mod tulburător căutările existențiale ale autoarei, în atmosfera creată de un regim militant ateu. Rândurile scrise dovedesc incompatibilitatea autoarei (aflată într-o reală și profundă căutare existențială) cu o lume comodă care acceptă minciuna, viața devenind un surogat pentru o majoritate

covârșitoare. În același timp, este relevat și conflictul interior datorat unei încercări de a afla Adevărul printr-o sumă de concepte și elaborări intelectuale. Or, „Adevărul” nu este expresia unor construcții intelectuale, nu este „ceva”, ci „Cineva”, scrie autoarea: „Acum știu că multe gesturi ale mele au fost construcții mentale pentru a mă lupta cu lumea, cu o lume care m-a refuzat încă de la început. Eu sunt destabilizatoare din perspectiva falsei stabilități. Nu e vorba numai de lumea din jurul meu, ci și de lumea din mine. Și cu mine s-a luptat această minte care neagă tot, după ce s-a străduit să înțeleagă; neagă și construiește altceva în loc și aleargă bezmetică între cele două prăpăstii: lumea și eu. Și eu sunt pe măsura lumii în care trăiesc. N-am putut fi altfel. Dar, în același timp, nu sunt deloc ca lumea în care trăiesc, deși am avut tot ce-mi trebuia pentru asta... Biata mea conștiință care n-a fost capabilă nici să-și trăiască somnul pentru care a fost educată și nici să se trezească definitiv! Am trăit și trăiesc mereu într-un coșmar semilucid. Acum știu că «adevărurile» prezentate de mine oamenilor, chiar și celor foarte apropiați mie, și chiar și mie, au fost contrafăcute. Am încercat să mă apăr de minciună și de degradare, degradându-mă cu alte minciuni”.

Apoi, autoarea continuă să ne mărturisească despre o încercare nereușită de a experimenta tehnicile și spiritualitatea yoga, aceste eforturi neaducându-i, însă, liniștea sufletească.

Căutările existențiale sunt încununuate de întâlnirea vie cu Hristos, cu creștinismul care depășește o simplă concepție. Urmează mărturisiri zguduitoare despre o nouă luptă, de alt fel: despățimirea și efortul susținut pentru o viață duhovnicească. Sunt impresionante scrisorile către duhovnic, nevoia de a-și înțelege raportarea

la Adevărul autentic prin cele mai mici gesturi și cuvinte. Convertirea nu înseamnă eliminarea unei tensiuni lăuntrice care să favorizeze o anumită complacere și auto-suficiență. Dimpotrivă, nevoia căutării se concretizează în aspirația neostoită de a împlini cât mai profund poruncile lui Dumnezeu pentru a dobândi o viață cât mai desăvârșită. Această tensiune interioară este dătătoare de spor duhovnicesc, deoarece ea nu ne permite fixarea la un statut de „creștin căldicel”, mulțumit cu o înțelegere stereotipă a creștinismului.

Intransigența, lupta perseverentă de a nu accepta nici un fel de compromis, ce răzbat din rândurile cărții *Spovedanie neterminată*, ne ajută să ne examinăm riguros conștiința pentru a câștiga o trezvie reală în viața noastră cea de toate zilele. Trăirea demnității conferite de identitatea de creștin ne ferește de orice dedublare. Complacerea în mocirla compromisului, doar pentru o existență mai confortabilă, reliefează o abdicare de la Adevăr.

Închei cu niște rânduri ale autoarei, scrise în anii regimului comunist, dar perfect valabile în societatea românească de astăzi, disperată de eșecurile economice, sociale și politice, dar prea puțin îndreptată spre a conștientiza și a se pocăi de trădările față de valorile creștine pe care le-am primit: „Noi am distrus credința noastră sfântă în care nu încăpea chinul rușinii și al disprețului. Valorile erau clare. Atitudinea față de cei ce le încălcau era și ea clară. Astăzi, faptele rușinoase s-au transformat în virtuți: cine se „descurcă” e om „adevărat”! Acum, și copiii noștri cred ce le-am spus noi: „Nu există Dumnezeu. Dumnezeu e omul”. Și ei, copiii noștri, se uită la acest biet dumnezeu care fură, minte, mituiește, se umilește pentru atât de puțin și moare, moare de foame, de frig, de frică mai ales, una făcând și alta gândind, una

spunând și alta făcând și gândind, desfrânându-se fără pudoare! Iar noi le cerem să fie oameni, să fie responsabili... să fie cuminți, respectuoși, harnici și oameni adevărați! Dar ce înseamnă să fii om adevărat? Și de ce să fii om adevărat? În numele căror valori? În numele celor batjocorite de noi? Ei, de fapt, ar trebui să se elibereze de noi, de minciuna în numele căreia i-am împiedicat să vadă valoarea omului și a faptelor sale! Tu, Doamne, prezent peste tot și în toți, Tu, prezent acolo în conștiința lor, în inima lor, nu-i părăsești, îi obligi să pună întrebări și să caute. Dar cine să le deschidă ochii? Unde vor găsi apostoli? Cine-i va îndruma? Eu știu că încercările lor sunt chiar chemarea Ta la mântuire. Eu cred asta. Nu vreau să-i scapi de încercările pe care, în înțelepciunea Ta, le-ai pus în calea lor. ...Vreau numai, Doamne, să ne ajuți să înțelegem ce trebuie să facem ca să facem voia Ta..."

Adrian Lemeni

Părintelui meu, Constantin Galeriu,

*Aș fi trăit în veci urându-mă, de nu aflam că
mă pot lepăda de mine urmându-L pe Cel Ce
mă iubește. Și n-aș fi putut începe lepădarea, de
nu vă găseam, căutându-L. Și nu L-aș fi găsit, de
nu m-ar fi căutat în iadul lepădării mele de El.
Slăvit să fie în veci Numele Lui!*

PRE-SIMȚIRI

28 iulie 1968

Pentru ce?

Nouă nu ne mai rămâne nici măcar un Dumnezeu care să ne răsplătească la marea judecată...

Și dacă nu facem nimic pentru noi înșine (știind că nu merită), pentru ce mai facem ce facem? Pentru alții?! Ar fi bine, dar cred că nimeni nu are nevoie de ceea ce fac eu, de exemplu.

Atunci? Pentru cine? Pentru ce?

Trebuie căutat ceva mai adânc, ceva justificat de un „pentru”. Dar cum? Când? Se poate?

1 august

Vreau să fiu singură. De fapt, demult drumul meu e o cărăruie lăturalnică. E paralelă, ce-i drept, cu drumul vostru (tot spre moarte, duce, nu?) și avem în față același orizont. Dar voi îl vedeți roz. Al meu e albastru.

Vreau să merg singură. Voi nu puteți, chiar dacă ați vrea, să mergeți pe cărăruia mea. E drept că nici eu nu încap pe drumul vostru, dar...

5 septembrie

Am citit până la ora două, apoi am plâns. Nu mai voiam să fiu singură. Aș fi vrut să mor fără să mă sinucid, așa, simplu. Viața e prea stupidă. Am niște stări penibile. Mi-e rușine și frică să rămân cu mine. Mi se tot pare că nu sunt autentică nici cu mine, că minciuna și teatrul din timpul zilei se repetă și în fața mea și mă simt

ridicolă. Sunt o concluzie trasă dintr-o premisă absurdă și una falsă. (Asta pentru că tot învăț la logică!) Noroc că, învățând, nu mai rămân singură cu mine. Atunci mă simt bine. Uite! Și acum, deși ce-am spus este adevărat, am senzația că mint. E cumplit de chinuitor și enervant acest sentiment.

11 aprilie 1969

...Sunt foarte, foarte singură. Am nevoie de cineva care să sufere o dată cu mine, să se teamă o dată cu mine, să se bucure o dată cu mine, să mă ajute să mai cred ceva, să vreau ceva, să caut ceva. Cum trăiesc oare ceilalți oameni? Dar eu? Oare succesele la examene sunt ale mele? Și? Ce să fac cu ele? Altceva voi mai putea face? Ce? Și mai ales când? Și pentru cine? Tot ce fac e ostentativ. De ce? Ce înseamnă, totuși, să fii om? Toți sunt ca mine?

8 mai

„Eclipsa”. Antonioni!

Un „nu știu” care persistă și eclipsează fericirea ce ar trebui să fie posibilă la douăzeci de ani.

Secvențele de la „Bursă”! Cum ar fi putut pricepe eroina ce vor acești oameni? Ce e pasionant în ceea ce fac ei?!

Căutarea unui sens, a iubirii, a unor tangențe cu tot ce te înconjoară. Dar totul e zadarnic, totul rămâne în afară, omul e iremediabil condamnat la singurătate. (Și nu numai în comunism!)

Singurătatea care se caută, ochii larg deschiși fără să se privească. Nici în timpul îmbrățișărilor. Râsul hî hî hî hî... „Rochiile se rup așa de repede”... Disperarea calmă a omului care nu știe de ce?, unde?, până când?, și care totuși continuă să existe și să caute chiar...

El: „E suficient să-ți amintești.”. Ea: „Te gândești la caroserie?”. El: „Și la motor.”. Dialog în fața mașinii din apă.

Și omul mort prezent prin brațul care atârnă inutil și stupid.

Și natura se înstrăinează. Câinii au parcă un drum al lor de care „își văd”, drumul personajelor, vasul cu apă și mereu aceeași plută aruncată de eroină, sărutul promis, așteptat și risipit la un colț de stradă, rogojinile, copacii nemișcați chiar și când bate vântul, autobuzul cu zgomotul lui care subliniază și adâncește liniștea, copilul din cărucior care, de altfel, răspunde la întrebarea finală printr-o ridicare din umeri înspăimântător de precoce. Și becul acela atât de singur... Totul în acest film spune ceva! Secvențele în care omul lipsește sunt zguduitoare. Un film extraordinar! Dar pentru cine? Oamenii plecau din sală. Locul de lângă mine era ca și gol! Și cel din cealaltă parte, care n-a plecat de la spectacol în speranța că va reuși să mă pipăie... Oare nu mai e nimeni viu în jurul meu?

14 iunie

De câteva zile ocolesc acest caiet. E pueril că trebuie (acesta e cuvântul) să scriu din când în când. Nu este un jurnal. E poate o parte din mine cu care stau de vorbă când nu mai pot să fiu singură. Dacă aș putea reciti tot ce am scris până acum aș realiza că, într-un fel sau altul, am scris mereu despre aceleași realități. Și niciodată n-am găsit un răspuns la stupidele sau nestupidele mele întrebări. De ce?

Oare chiar nu știu să răspund? Nu cunosc răspunsul sau refuz să cunosc? Trebuie să mă gândesc la asta. Ar trebui însă să fiu sinceră, și nu știu dacă pot. Toată viața mea afectivă este o minciună. De ce? Cred că din nevoia mea de a nu lua lumea așa cum este, de a descoperi dincolo de orice banalitate ceva, un ceva pe care

l-am construit eu peste tot și mai ales în oameni. Și tot eu îi condamn că sunt mincinoși! Eu am mințit, eu n-am luat niciodată ceea ce mi se dădea, ci ceea ce voiam eu să mi se dea.

Dacă aș încerca să-mi povestesc viața, n-aș reuși s-o fac. De ce? Pentru că, în primul rând, neg tot ce-am făcut până acum având convingerea (pe care nu prea văd cum aș putea s-o justific) că aș fi putut face *altceva*. Cu totul altceva. Sunt lucruri pe care le povestesc ca fiind ale mele și care nu mi s-au întâmplat dar sunt convinsă că le-am trăit, încurc amintirile cu plăsmuirile imaginației mele bolnave. Da, cred că am o imaginație bolnavă. E drept, într-o vreme mă ajuta să scap de realitatea care, de fapt, m-a schilodit. Acum însă, când trebuie și vreau să aflu ce este adevărat în mine, mă încurcă. De ce mint? De ce mă mint? De ce m-am mințit mereu mințind mereu? De ce nu mint cum minte lumea? De ce nu sunt la fel ca toată lumea? Sau dacă sunt, de ce nu trăiesc ca toată lumea?

Iar pun întrebări fără răspuns. Nu e bine așa. Trebuie să limpezesc anumite lucruri. Să mă uit în viața mea de acum, de astăzi, și să văd. S-o văd. Și văd: sunt disperată. Cuvântul pare mare, pompos, și pentru că l-am spus de prea multe ori și totuși am continuat să trăiesc, și pentru că azi îți e rușine să mai spui anumite cuvinte care s-au golit de conținut... Și totuși, sunt disperată. De ce?

1). Pentru că mi-e foame și nu am ce mânca. De ce nu-mi ajung banii? Nu știu. Nu, nu-i bine, trebuie să știu. Sunt de vină cărțile? Că nu mă pot stăpâni să cumpăr cărți? Dar am nevoie de ele mai mult decât de mâncare. Iar seamănă a exagerare. Dar nu este. Fără ele, fără lumea lor, fără vecinătatea lor, fără intimitatea cu ele, n-aș

reuși să evadez din această lume. Ce altă justificare ar fi? Lăcomia? Dar când intervine foamea fiziologică, ar putea fi învinsă această lăcomie de cărți. Poate le cumpăr din snobism? Dar cine își poate permite să fie un snob flămând? De ce sunt fericită când cumpăr o carte, chiar și când dau ultimii bani pe ea? Pentru că numai cărțile au reușit să mă mângâie în această existență, fără să mă rănească. Numai ele m-au ajutat să trăiesc mai mult, mai adânc, chiar dacă în alt plan decât cel real. Dar nu e mai reală lumea cărților decât „realitatea” din jur? M-a îmbogățit această lume a lor, sau m-a falsificat? Nu știu și nici n-ar fi important să știu. Altfel nu era posibil. Pentru mine, cititul e la fel de necesar cum e mâncatul pentru alții. Din acest motiv sunt singură. Oricine ar fi fost lângă mine m-ar fi despărțit de *acest fel de a citi*. Și asta nu se poate. Bun, nu se poate; atunci de ce nu sunt fericită cu cărțile mele? Pentru că, totuși, n-aș vrea să fiu singură. Aș vrea să găsesc pe cineva la fel ca mine. Dar nu există. De fapt acesta e cel de-al doilea motiv al disperării mele.

2). Sunt îngrozitor de singură. La ce se reduce tot ce fac eu? Lucrez opt ore, una-două le pierd cu viața biologică și drumurile, trei-patru dorm și în rest citesc. Din când în când văd un film sau stau de vorbă sau mă întâlnesc cu un bărbat (sau fac mai mult decât atât). De ce nu reușesc să *rămân* lângă un bărbat? De ce nu mă „distrez”, nu merg la spectacole, localuri, „ceaiuri”, de ce nu mă integrez măcar în rândul „disperaților”, „răzvrătiților”? În nici un caz dintr-un sentiment de superioritate, ci pur și simplu pentru că nu pot fi *acolo cu ei*, și nici în altă parte. Și totuși, ce vreau? Aș vrea să găsesc un bărbat care să descopere ce e bun în mine, să aibă nevoie de mine în acest sens. Ar trebui să știu că nu-l voi găsi

niciodată, că voi continua să mă mint mereu. Dar ca să mă conving de acest lucru am nevoie de o nouă decepție. Mă îndrăgostesc mereu de cineva ca apoi să fiu iarăși convinsă că n-am iubit niciodată.

Eram gata să mă întreb dacă există iubire. Știu că există. Nu știu *ce este* fiindcă n-am trăit-o, dar știu precis ce *nu este* din tot ce am trăit... O dovadă este și faptul că actul sexual mi se pare profanator; or, toți oamenii din jurul meu, și nu numai ei, îl consideră ca de-săvârșitor al iubirii. De ce aș vrea ca bărbații care îmi fac curte să nu-mi ceară să se culce cu mine, dar să mă dorească totuși ca femeie? E o perversiune? Sunt frigida? Nu, pentru că am cunoscut plăcerea. Mi se pare însă umilitoare, dacă *asta e tot*. Și e atâta agitație și atât zgomot! La ce bun? Ca să fii aruncat într-o singurătate mai cumplită decât cea de care voiai să fugi în îmbrățișare?

Poate că asta e adevărata mea infirmitate. Atunci, de ce nu renunț? Pentru că am momente în care nu mai suport să fiu singură și am de fiecare dată impresia că acum, de data aceasta, e altfel!...

Ce e mai stupid este că am avut întotdeauna sentimentul că sunt nedreptățită. Că nu pot fi la fel ca toți ceilalți, că minciuna îmi face rău și totuși nu pot să nu mint și să nu mă mint, că nu pot exista așa cum aș dori eu ...

De fapt, cum aș dori? Cred că aș vrea să am bani, bani mulți. Dacă aș avea bani, aș duce următoarea viață (nu sunt sigură că aș fi fericită, cred că tot aș suferi, dar ar fi un chin uman, străin de chinul provocat de imposibilitatea de a mânca până te saturei, de imposibilitatea de a ignora biologicul): aș sta zile întregi în bibliotecă, m-aș ocupa de tot ceea ce vreau să știu și, poate, chiar aș crea ceva.

Am făcut o descoperire: pe oameni i-am citit așa cum am citit și cărțile, prin mine, prin afectivitatea mea, prin limitele bietului meu eu. Deci nu i-am cunoscut! Poate că nici n-am suferit cu adevărat! Nu mai cred în nimic, nu mai am curajul să sper nimic, și totuși continui să trăiesc și, poate inconștient, să sper. Ce? Mă de-test! Nu voi reuși niciodată să fiu un om ca toți oamenii. Poate pentru că mereu voi sesiza o superficialitate în care ei se complac de parcă n-ar avea conștiință. Dar, atâta timp cât conștiința nu se va elibera de stomac, sau măcar stomacul nu va fi redus la dimensiunile lui morfologice și omul nu va uita că nu muncește ca să mănânce, cât nu va descoperi că nu există ca să-și câștige pâinea, că-și câștigă pâinea ca să existe, omul nu va fi cu adevărat om.

Astăzi oamenii din jurul meu se plâng că nu găsesc nimic pe piață, că nu sunt cartofi, ceapă, că viața e scumpă..., ca apoi să spună în ședințe că totul e bine, că ei sunt oameni de tip nou! Cum pot eu găsi aici ceea ce caut? Am reușit să fug de această corvoadă riscând să fiu veșnic flămândă. Am reușit să nu mint pe tema „omului nou” renunțând la răsplata ce mi-ar fi făcut viața mai comodă. Ce ar deveni această societate dacă toți oamenii ar fi ca mine? Dar, fiind așa cum sunt, ce devine? Ce sens are chinul lor? Sau al meu? Ce anume are sens? Și dacă nimic nu are sens, de ce să nu trăiesc ca ei, fără să mă chinuie problema sensului? Iar dacă mă chinuie, înseamnă că există. Atunci eu de ce nu-l văd?

Mă întreb de ce nu scrie nimeni despre oamenii aces-tia reali, „socialiști”, așa cum sunt ei de fapt. Pentru că nu e voie. Și pentru că, dacă ar fi voie, nu cred că le-ar plăcea să fie demascați. Și apoi, la ce bun? Tot ce se

întâmplă este absurd, dar oamenii nu au voie (dar nevoie oare nu au?) să știe acest lucru. Ei se încapățânează să se epuizeze în această existență fără măcar să se întrebe pentru ce și până când.

Vorbe, vorbe..., peste tot vorbe pe care le repetă toți, în care nimeni nu mai crede, dar pe care le acceptă. De ce? E felul lor de a se minți? Parcă e mai frumoasă totuși minciuna mea.

Numai că, pe zi ce trece, nu mă mai pot minți, fug tot mai greu din acest real. Ce voi face? Mă detest cu adevărat, pentru că din vina mea sunt așa cum sunt, pentru că nu știu să fiu altfel, pentru că mă lamentez în loc să învăț. Dar învățatul la ce-mi folosește? E sigur că nu învăț ca să termin facultatea, pentru a „trăi mai bine”. Atunci ca să știu mai multe? Dar la ce-mi va folosi acest „mai mult”? Voi găsi poate o soluție teoretică, sau poate voi ajunge să am un „nume”, poate chiar un „renume”, dar la ce-mi va folosi acest lucru dacă e la fel de absurd și multul și puținul, și înaltul și josnicul?

Dar mai bine să fug în învățat. Și când voi ridica iarăși ochii din carte, îmi voi aminti că-mi e foame, mă voi întreba de ce și până când, apoi voi adormi și viața va curge în continuare de parcă totul ar fi normal și firesc. Am nevoie de o minciună mai puternică. O voi găsi?

17 iulie

Trebuie să scormonesc în mine după putere și după un scop care să mă fure cât de cât.

20 iulie

În aceste minute omul ajunge pe Lună. E emoționant. Ei, cei doi, ce simt oare? Se gândesc la sensul vieții? Sau drumul lor îi scapă de întrebarea aceasta? Sau nu fac parte din cei ce se întreabă?

2 august 1971

În locul nostru, niște locuri goale în care ne căutăm și-i căutăm pe cei ce ne sunt și ne-au fost dragi.

Gol, dar nu întuneric. Dacă ar fi întuneric, nădejdea unei iluminări ne-ar întări. Dar se vede limpede că locul e gol. Nu există nimic lângă care ne-am putea opri sau de care ne-am putea împiedica, cel puțin... Cum se cheamă dorul de a construi minuni în locuri *goale*? Cred că trebuie să umplem locurile goale. Sună ca: „Să facem zece filme bune pe an”! Există oare soluții practice la problema sensului? Dacă nu, de ce ne întrebăm?

*

(1972-1976 – ani de învățare, de căutare, de întrebare din om în om. Am poposit mult în Platon. Am cochetat cu și m-am bucurat în logică și, mai ales, în semiotică. Am tăcut pentru că am descoperit și am trăit prietenia – posibilă și aici și acum, nu numai în cărți. Plecarea lui Erzsi. Apoi iarăși decepție și durere.)

6 decembrie 1976

Și viața și moartea sunt strict, strict individuale. Deci, fără sens, ar trebui să fie imposibile. Mama îmi scrie: „Nu mă las până nu fac acea treabă, măcar de aș muri că zic că, dacă trăiesc proastă sau nevrednică de a face ceva, la ce bun viața mea...”. Oare cine m-a smuls pe mine din această viață a mamei în care vrednicia nu are nevoie de un sens explicit?

10 decembrie

Da, prietenia este o formă de rezistență...

31 decembrie

Ofițer de serviciu! Ofițer? De serviciu? Ce fel de ofițer? Ce fel de serviciu? De ce trebuie să stau aici și să ascult

muzică ușoară? De ce? Cine regizează toate astea? Vreau la mine acasă!

Sunt acasă. Mai e un sfert de oră. Până când? Ce stupid! Oricum, mai e un sfert de oră și sunt acasă, pereții sunt albaștri, muzica nu e ușoară, țigări modeste, stafide – lux!, vodcă – ei, da! O carte – încă o lume, un ceas – ce este timpul?

Totul pocnește asurzitor în jurul meu. Deci a început 1977. Fie!

*

13 ianuarie 1977

Cum se poate trăi în disperare?

Ce muritori sunt unii oameni! Numai eu nu pot să mor. Și doar sunt atât de obosită!

2 februarie

Ce ciudată bântuire! Trei versuri care mă tot cheamă înapoi:

„Sufro yo a tu costa /

Dios no existente, pues si tu existeras,

Existera yo tambien de veras”.

(Sufăr pentru tine,

Dumnezeule inexistent, pentru că, dacă Tu ai exista, aș exista și eu cu adevărat.)

Ce mă cheamă?

Mi-ar plăcea să existe Dumnezeu?

Dar oare nu există? Nu, nu există! Dacă ar exista, mi-ar răspunde! Dar îl strig? Nu, dar nici nu vreau să strig către cineva, către ceva care nu există decât în abstract. Sufărința umană nu poate fi vindecată de o abstracțiune!

29 decembrie

Toate „adăposturile” și „culcușurile” și „refugiile” se prăbușesc sistematic și sufletul meu se sparge mereu de

CĂUTĂRI

*„Ce încercări pentru cel ce râvnește să se închine!
Înaintea bunătății și cruzimii soarelui se închină,
jur-împrejur, popoarele pământului. Ce bine
ar fi fost, ce odihnă și binefacere, să unești pro-
pria evlavie cu a lor și să te închini laolaltă cu ei! ...
Nu de odihnă și binefacere este vorba, ci doar de a
ocoli marea primejdie pentru cinstea omului, adică
să se închine cumva prea curând și nu înaintea
Celui, până la urmă, mai înalt”.*

(Th. Mann, Iosif și frații săi)

16 martie 1981

Am mâinile înghețate, nu mai știu să scriu. Prea mi-am refuzat. Refuzul a fost violent și, ca orice violență, a generat violență. Dacă nu fac acum efortul de a-mi dezgheța mâinile, gândurile mele o vor lua razna. Prea sunt dezordonate, prea sunt săgeți ce trec dincolo de perdeaua ce acoperă fața realității. Cuvântul scris disciplinează, chiar dacă e doar un palid semn al tumultului din interior. Trebuie să ascult de ordinea omului, altfel cad în haos.

Mi-am cumpărat televizor! De două zile am în casă această cutiuță banală, dar miraculoasă. E, poate, prima mea înfrângere, e primul semn de bătrânețe. Nu mă sperie, mă amuză puțin, mă înduioșează puțin și mă obligă să recunosc în cuvinte realitatea dezvoltată de gestul cumpărării: am început să mă tem de singurătatea mea, de singurătatea de care, totuși, am făcut rost atât de

greu... Mă tem, dar asta nu înseamnă că voi fugi de ea. Asta e altă problemă.

Cert este acum că aici, la mine, se află acest obiect care, prin răsucirea unui buton, devine un ochi spre lume. Ceva nu-mi place. E o lume care năvălește aici nechemată, o lume despre care nu știu nimic, apar oameni care se mișcă, vorbesc, dar firescul lor e „televizată” și nefirescul lor e neartistic. Chiar și filmele, la televizorul *meu*, sunt, îmi sunt străine. Înainte mergeam la cineva la televizor ca să văd *ceva anume*. Acum deschid și văd! Fără posibilitatea alegerii, a amânării, cum ai, de exemplu, când ascuți un disc. Îmi dă senzația stranie că acest obiect e o unealtă parșivă a unei forțe ce vrea cu tot dinadinsul să te *distreze*. Atunci îl închid. Dar nu ajută la nimic. Libertatea dintre „da” și „nu”, dintre închis și deschis, e prea strâmtă.

Desigur, mă voi obișnui, mai ales că în programul săptămânii viitoare mă așteaptă (iată o relație) un film de Wajda. Mă voi obișnui, dar am făcut primul pas spre bătrânețe. Cred că nu aveam încotro. Aveam nevoie de o prezență *străină* și am dobândit-o (în rate lunare, 200 lei x 12 luni + 500 lei avans!!!). Acum nu mă mai pot plânge că mă simt singură cu orice *prezență*, fiindcă aceasta *e merită* să fie așa și nu-mi creează complexe de vinovăție, cum mi se întâmplă față de oamenii vii lângă care, în ultimul timp, mă simt mai singură ca oricând și oriunde.

Ce vreau eu, de fapt, de la oameni? Să-i văd, să-i cunosc, să-i iubesc, dar mai ales să-i cunosc și să mă văd mai bine prin ei. Dar nu mă pricep. Știu că aici, pe pământ, trebuie să facem doar asta: să iubim și să cunoaștem. Eu nu sunt însă capabilă să iubesc. Nu mai pot

ajunge la nimeni din cauza spaimei pe care mi-o dă tăcerea imensă din jurul meu. Da, în vacarmul din jur e o tăcere cumplită, întrebările mele se întorc înapoi după o inutilă rătăcire în spații străine. Poate că răspunsurile sunt în mine. Dar și acolo, în vacarmul din mine, e o tăcere de gheață.

Bucureștiul m-a ajutat, dar nu am voie s-o tulbur pe Alice. Ar trebui s-o cruț, s-o protejez, dar ce să fac dacă este singurul om, de când a plecat Erzsi, în fața căruia nu mă simt anormală? Spun și-i spun mereu că o iubesc. E adevărat, dar este o iubire vinovată, pentru că n-o iubesc pentru ea, ci pentru mine, pentru că am nevoie de ea. Când îi vorbesc simt că înțelege ce-i spun. Știu că o doare că nu mă poate ajuta, știu că știe că pentru mine nu e nici o ieșire. Nici un joc din cele propuse de ea nu e posibil pentru mine. Sunt prea lucidă ca să nu știu că sunt inutilă, că sunt condamnată la sterilitate, că mintea mea nu va rodi nimic, niciodată, și-mi pare rău pentru ea ori de câte ori o oblig să mă mintă încurajându-mă. Nu pot să „mă apuc de scris”. Ar însemna un efort prea mare. Și la ce bun? Nu-i destulă maculatură?! Ea, Alice, a construit imens ca să se justifice. Și, deși este – cel puțin pentru mine – o adevărată scriitoare, știu că nu se simte justificată. Atunci eu ce aș putea face? Nu, pentru mine nu există nici măcar șansa unei iluzii în acest sens. Și să exist „așa” nu cred că mai pot mult timp.

Ca să nu înnebunesc în pustiul mut în care mă zbat trebuie să fiu disciplinată, trebuie să încerc să îmbătrânesc decent (am și început, cumpărându-mi televizor în rate!).

Mi-am deschis televizorul! „Cântarea...” nu s-a terminat! Românie, cum poți să-ți lași fiii să fie atât de idiști?...

Vezi, Gena, „realitatea” asta contrafăcută, mărturia penibilă a unei jalnice realități, dă acum peste tine, aici, în colțul tău cel mai sigur și mai intim. Imnul lor de minci-noasă slavă îți invadează camera. Unde te mai ascunzi? Desigur, tot ce auzi și vezi e doar în studio, doar pe scenă. Dar *cine* e regizorul? Cine-i dă voie? De ce nu faci nimic?

Începe filmul „artistic”!

22,50. Da, e bun televizorul la casa omului, arată și ora exactă! Și, după aceea un zgomot și puncte, linii, unde, haos... nu mai există ordine. Fără emițător, cutiuța mea redă doar imaginea haosului, a luminii risipite... Și când emisiunea numită „viața mea” va lua sfârșit, pe ecranul pe care ea s-a desfășurat, haosul, marele nostru dușman, se va afișa în toată splendida lui nimicnicie! Ei, și? Nu de vremea aceea mă tem, ci de asta de acum și de aici. Ce logică are aventura asta miraculoasă numită „viața mea”? Tot ce fac, jucându-mi rolul scris de un scenarist lipsit de imaginație, este atât de stupid! Norocul meu că nu-mi iau prea des rolul în serios. Norocul meu că sunt și spectator, și nu numai actor. Da, dar asta doare. Ei, și?

Omule din mine, tu nu ești o himeră ca Dumnezeu sau diavolul, te simt! De ce nu-mi răspunzi??

– Gena, dacă tu crezi că lamentarea în cuvinte scrise e disciplină, te înșeli. Nu-ți ajută la nimic. Lași urme, dâre, și atât!

– Și ce vrei? Să-mi dau voie să înnebunesc? Nu mai am nici o șansă, cunosc *asta*. Să urlu de spaimă și durere? Mai bine te oblig să-mi ascuți lamentările.

Care e granița dintre nebunie și luciditate? Se spune că, după cădere, Dumnezeu l-a pedepsit pe om să-și câștige pâinea cu sudoarea frunții. De fapt, în acest fel l-a